

aan: Fleur Gräper-Van Koolwijk

van: [5.1.2e] [5.1.2e] [5.1.2e] [5.1.2e] [5.1.2e] [5.1.2e]
[5.1.2e] [5.1.2e] [5.1.2e] [5.1.2e] [5.1.2e] [5.1.2e]

datum: 30 mei 2018

betreft: Voorbereiding gesprek [5.1.2e] BZK

Doel Gesprek BZK:

- Relatie aanhalen. Terugblikken op proces aan Bestuurlijke Tafel.
- Concreet maken van commitment van BZK voor Nationaal Programma Groningen
 - o Mogelijkheden voor concrete realisatie van rijksbeleid in Groningen. DWZ: concreet maken van kanskaart.
 - o Mogelijkheden verkennen voor Groningen als koploper voor Nationale uitdagingen.
- Gezamenlijk concluderen dat ministerie van BZK rol heeft m.b.t. karakteristieke bebouwing, ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid en de herstructureringsopgave in krimpregio's en hierin gezamenlijk optrekken.
- Gezamenlijk optrekken bij tot ontwikkeling van Nationaal Programma Groningen.
- Aandacht voor de relatie tussen het Nationaal Programma Groningen en de NOVI, inclusief gebiedsdialogen, omgevingsagenda's en perspectiefgebieden.

Inhoud

- Herstructureringsaanpak / wijk- en dorpsvernieuwing / plus versterking
 - o Terugblik & vervolgstappen
 - o Aan BT is afgesproken dat Hiemstra en [5.1.2e] (ondersteund door NCG) de mogelijkheden voor de 'plus' op de versterking te verkennen. Waarbij 4/5 casussen gemêleerd worden uitgewerkt (woningcorporaties, particulier bezit, wijken)
 - O.a.: investeringsmogelijkheden van corporaties, het inverdieneffect op proceskosten, diverse regelingen o.a. op gebied van duurzaamheid en de middelen voor de toekomstvisie. Gedacht kan worden aan het werken met forfaitaire bedragen voor de plus en de vorming van een fonds, waarmee maatwerk per dorp / gebied mogelijk is.
 - o Het resultaat van de verkenning van alternatieve financiering voor de batch 1588:
 - Nog niet gewenste resultaat (reden voor opschorten BT). BZK heeft daartoe diverse mogelijkheden in beeld gebracht: rijksoverheid, regio (woningcorporaties, provincie, gemeenten) en budgetten voor perspectiefontwikkeling.

2018 05 29 memo fgk dg bzk.docx

- Wens was met BZK de tot nu toe verkende richting verder te verkennen:
 - Circa 70% van de bewoners van tot batch 1588 behorende huizen worden niet langer in het ongewisse gelaten. Voor de overige, particuliere eigenaren in dezelfde buurten wordt meekoppelen verkend.
 - De veiligheid van de aardbevingsbestendige nieuwbouw is gegarandeerd.
 - Er kan integraal, buurtgericht worden ingespeeld op bewonerswensen, energietransitie, krimp en wonen-zorg (op basis van inmiddels beschikbare stads-, dorps- en buurtvernieuwingsplannen). Er zijn in beginsel voldoende bekostigingsmogelijkheden te verkennen om het verschil tussen de kosten (ca. 200 mln.) en de uiteindelijk daadwerkelijke financiële aansprakelijkheid van de NAM (mogelijk zeer beperkt) te overbruggen.
- **Nationaal Programma Groningen**
 - Met welke lessen uit vergelijkbare programma's moeten wij rekening houden voor het Nationaal Programma Groningen?
- **Aardgasloze wijken**
 - Proeftuin aardgasvrij maken bestaande wijken
 - Het rijk stelt 85 miljoen euro beschikbaar voor gemeenten die in 2018 al kunnen starten met een proeftuin voor het aardgasvrij maken van bestaande wijken
 - De minister Ollogren heeft tijdens haar werkbezoek toezeggingen gedaan richting gemeenten Delfzijl, Appingedam, Loppersum en de stad Groningen. De gemeenten willen de minister houden aan haar belofte en zijn bezig met het opstellen van plannen
 - Met name gemeente Appingedam wil het koppelen aan de versterkingsopgave die nu on hold staat.
 - Daarnaast zijn gemeenten Midden Groningen, Het Hogeland, Haren en Pekela ook serieus van plan een plan in de dienen voor 1 juli willen om in aanmerking te komen voor de proeftuin.
 - Planning: 1 juli indienen min. BZK 1 oktober bekendmaking proeftuinen
 - BZK heeft eigen afdeling die ontwerp-ateliers uitvoert. Mogelijk kunnen deze ateliers ondersteunen bij de regionale pilots met aardgasloze wijken.
- **Burgerschap/lokale democratie**
 - Bewoners, bedrijven en organisaties moeten een bepalende rol krijgen bij de uitvoering van het toekomstbeeld. Dat vereist de inzet van effectieve vormen van inspraak en burgerparticipatie. Het atelier toekomstbeeld biedt een uitgelezen kans om te experimenteren met meerdere vormen van burgerparticipatie.
 - Om dat te faciliteren bestaat de wens in Groningen verschillende pilots uit te voeren voor vormen van burgerparticipatie (zoals bijv. burgerbegrotingen). Aanvullend 2 grootschalige proeven met direct democratie te doen (G1000).
- **Krimp**

- Nationale woonagenda, niet alleen focus op nieuwbouw maar ook herstructurering voorraad in krimpregio's. Meevaller 100 mln. verhuurdersheffing benutten voor opnieuw openstellen regelingkorting op verhuurdersheffing voor krimpregio's.
 - Recycle fonds vastgoed/woningbouw: bijvoorbeeld door verwijderingsbijdrage op nieuwbouw te stoppen in spaarpot voor sloop.
 - Krimpbeleid na 2019, alleen regio deals zijn niet afdoende, we hebben maatwerk in regelgeving nodig en algemene middelen en Rijks inzet.
 - Krimptoets, zie voorbeeld bekostiging stelsel onderwijs en regels in de zorg (zoals 24 uur per dag een intensivist aanwezig = funest voor kleine ziekenhuizen). We moeten af van one size fits all.
 - Ter info: 5.1.2e 5.1.2e (wethouder Oldambt en vzt stuurgroep Oost Groningen), 5.1.2e (burgemeester Bronkhorst in de krimpregio de Achterhoek) geven vrijdag een masterclass aan diverse DG's van BZK. Onder andere over werking van korting op verhuurdersheffing bij sloop door corporaties in krimpregio's.
- **Inzet BZK op ruimtelijke ordening (wetgeving)**
- Gemeenten lopen bij herstructurering/versterking aan tegen regels aanlopen over bestemmingsplannen en bouwbesluit. Vraag is of hier oplossingen voor zijn. Wenselijk om samen naar oplossingen te zoeken.
 - Ambtelijke input BZK:
 - De geluiden dat in specifieke gevallen regels omtrent bestemmingsplannen beknellend kunnen werken zijn bij BZK bekend. Vooruitlopend op de Omgevingswet probeert BZK met enkele experimenten knelpunten weg te nemen. Bijvoorbeeld via bestemmingsplan met verbrede reikwijdte, maar zijn er door de inzet van teams die gemeenten ondersteunen bij het maken van een bestemmingsplan (omgevingsplan). Via de Crisis- en herstelwet heeft BZK een vrij efficiënt instrument om van huidige regelgeving af te wijken.
 - Als gemeenten vragen hierover concreter kunnen maken en specifiek aan kunnen geven welke regels in de weg liggen, zijn wij natuurlijk bereid om hier naar te kijken en het gesprek met de gemeenten (evt. Ook met provincie) te voeren.
- **Inzet BZK op ruimtelijke kwaliteit in stads- en dorpsvernieuwing & Inzet BZK op karakteristieke bebouwing**
- Wij verwachten van OCW dat zij na 2021 apart budget beschikbaar houden voor de rijksmonumenten in Groningen. Ook andere ministeries zoals BZK en EZK zullen over de brug moeten komen. Betreft claim richting onder andere BZK voor karakteristieke

bebouwing en het stimuleren van ruimtelijke kwaliteit. Wat er nodig is voor het totale gebouwde erfgoed=Rijks- en gemeentelijke monumenten en karakteristieke panden (doelstelling Erfgoedprogramma) kunnen we nog niet inzichtelijk maken omdat de gemeenten de lijsten karakteristieke panden nog niet af hebben. Daarom is een behoefteanalyse fase 3 nodig om een goed beeld te krijgen wat er voor het totale gebouwde erfgoed nodig is. Onze inzet is een fonds voor totale gebouwde erfgoed voor onderhoud en restauratie voor de komende tien jaren. Dit staat los van schadeherstel en versterking bij erfgoedpanden.

- Dit betekent ook middelen voor ruimtelijk ontwerp, inrichting openbare ruimte en goede architectuur als onderdeel van wijk- en dorpsvernieuwing.
 - Er zijn veel ontwikkelingen in de agrarische sector: schaalvergroting, verduurzaming, vrijkomen van agrarische bebouwing. Dit zijn ontwikkelingen die in heel Nederland spelen. Agrarische bedrijven zijn bepalend voor de kwaliteit van het landschap. Samenwerking zoeken in het stimuleren van agrarisch landschappelijk bouwen.
- **Inzet BZK op duurzaamheid:**
 - Groningen is een ambitieuze provincie. Wij zijn als geen ander bewust van de noodzakelijke energietransitie en verduurzaming. Wij willen meewerken aan de via het interbestuurlijke programma van BZK. Groningen is bij uitstek de plaats voor experiment en pilots op het gebied van erfgoed, verduurzaming en energietransitie.
 - **Inzet BZK op ruimtelijke ordening (beleid en visie / NOVI)**

gesprek gebiedsdialog tussen provincie en Rijk op 20 juni over Energyport verbreden tot gesprek over nationaal programma?(gebiedsdialog richt zich op gebiedsgerichte samenwerking tussen rijk en regio en is het voorbereidend gesprek op omgevingsagenda's en perspectievengebieden. Nu beperkt tot onderwerp Energyport).
 - **Energietransitie, wind op zee / NOVI**
 - Zie opmerking van 5.1.2e over de relatie tussen NOVI en Nationaal programma.
 - Prioriteiten NOVI op basis van maatschappelijke functies van nationaal belang (bron discussiedocument IDO NOVI die via IPO vertrouwelijk bij ons is gekomen):
 - Waaronder militaire activiteiten. Buiten visserij, ecologie, scheepvaartroutes, zandwingebieden etc. reserveert het Rijk maximaal ruimte voor wind op zee.
 - defensiegebied boven de Wadden inzetten voor wind blijft naar verwachting dus vrijwel onmogelijk, ook al lijken alle andere stakeholders het erover eens dat dit een zeer geschikte plek zou zijn.
 - Internationale afspraken: bijv. Parijsakkoord
 - Mainports en vestigingsklimaat: energie vanaf zee komt aan land bij de grote energieverbruikers dicht bij de kust (industrie, glastuinbouw, datacentra). Nieuwe energie-intensieve bedrijven vestigen zich

uitsluitend nabij bij deze aanlandplaatsen. Op deze vestigingslocaties draagt het Rijk bij aan voorzieningen voor CCS, transport naar CO₂-opslag. CO₂-opslag vindt alleen plaats onder de zee.

→ Energyport/chemport wordt hier niet genoemd! Kan geen kwaad om te dubbelchecken of BZK het cluster Eemshaven-Delfzijl ook in het rijtje energie-intensieve clusters ziet. Van meerdere kanten bereiken ons signalen dat deze locatie (al dan niet bewust) wel erg makkelijk over het hoofd gezien wordt...

→ Voldoende aanbod duurzame energie is vestigingsfactor/license to operate voor bedrijven

→ Hoe zit het met CCS onder de Waddenzee? (lijkt me niet wenselijk)

- Cruciale (energie-)infrastructuur: reserveren ruimte voor backbones voor warmtetransport van industrieclusters naar de bebouwde gebieden. In dichter stedelijk gebied, waar kansen liggen voor geothermie en benutten van restwarmte, worden gebouwen enkel nog door warmtenetten verwarmd. Gebouwen en infrastructuur worden maximaal benut voor opwekking duurzame energie.
- Landschap: Voorkeursvolgorde voor zonnepanelen in stedelijk gebied: eerst op daken, dan restgronden, dan zonnevelden in nabijheid woonomgeving. Rijk en medeoverheden wijzen zoekgebieden voor energielandschappen in Nederland aan. In unieke landschappen en de Waddenzee wordt geen nieuwe bebouwing toegestaan en energieopwekking alleen voor eigen gebruik.
- De programmadirectie NOVI heeft de beroepsverenigingen van stedenbouwkundigen, planologen en landschapsarchitecten opdracht gegeven om met de regio's wervende regionale gebiedsuitwerkingen te maken. Deze uitwerkingen zijn bedoeld om de dialoog over de NOVI te stimuleren en te verrijken. De Wadden/Eemsdelta is een van de beoogde gebieden. Hierin zit overlap met het atelier Toekomstbeeld/Nationaal Programma. Van belang verbinding tussen trajecten te zoeken. FO advies hierover is in voorbereiding.